

Operagala

Claus Peter Flor dirigent
Iwona Sobotka sopraan
Arthur Espiritu tenor
Igor Bakan bas-bariton
i.s.m. **Nederlandse Reisopera**

01.07 Enschede
02.07 Amsterdam
03.07 Nijmegen

foto: Ewa Zukowska

phion

Orkest van
Gelderland
& Overijssel

Operagala

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756 – 1791)

Ouverture uit *Die Zauberflöte*
‘Bei Männern, welche Liebe fühlen’
uit *Die Zauberflöte*
‘Ach, ich fühl’s’ uit *Die Zauberflöte*
‘Madamina, il catalogo è questo’
uit *Don Giovanni*

Jules Massenet
(1842 – 1912)

Navarraise uit *Le Cid*

Gioacchino Rossini
(1792 – 1868)

‘La calunnia è un venticello’
uit *Il Barbiere di Siviglia*

Franz Léhar
(1870 – 1948)

‘Freunde, das Leben ist Lebenswert’
uit *Giuditta*
‘Dein ist mein ganzes Herz’
uit *Das Land des Lächelns*

– Pauze –

Giuseppe Verdi
(1813 – 1901)

Ouverture uit *La forza del destino*

Giacomo Puccini
(1858 – 1924)

‘Che gelida manina’ uit *La Bohème*
‘O soave fanciulla’ uit *La Bohème*
Intermezzo uit *Manon Lescaut*

Giuseppe Verdi

‘Sempre libera’ uit *La traviata*
‘Lunge da lei... De’ miei bollenti spiriti’
uit *La traviata*
‘Di Provenza il mar, il suol’ uit *La traviata*
‘Libiamo, ne’ lieti calici’ uit *La traviata*

foto: Peter Rigaud

biografie

Claus Peter Flor

Claus Peter Flor (1953), die kan bogen op een indrukwekkende carrière, behoort al enkele decennia tot de absolute top van de Duitse dirigenten. Na zijn studie bij onder anderen Rafael Kubelik en Kurt Sanderling werd hij al op 31-jarige leeftijd benoemd tot chef-dirigent van het Konzerthausorchester Berlin. Daarna was hij jarenlang actief als gastdirigent bij grote orkesten als de Berliner Philharmoniker, het Dallas Symphony Orchestra en recentelijk het London Symphony Orchestra. In Nederland was hij te gast bij onder meer het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest. Van 2008 tot 2014 was Claus Peter Flor chef-dirigent van het Maleisisch Philharmonisch Orkest. Sinds 2017 is hij chef-dirigent van

het Orchestra Sinfonica di Milano Giuseppe Verdi, waarmee hij niet zo lang geleden een complete Mahlercyclus op cd heeft gezet. Ook als operadirigent heeft Flor veel belangrijke uitvoeringen op zijn naam staan in aanzienlijke operahuizen in Berlijn, München, Houston en Amsterdam. Al lange tijd heeft hij een warme band met het Théâtre du Capitôle in Toulouse, waar hij een groot aantal producties heeft geleid. Het eerste optreden van Claus Peter Flor bij een van de voorgangers van Phion, Het Gelders Orkest, in februari 2017, leidde tot een informele verbintenis met het orkest in de jaren erna. Zijn grote ervaring op operagebied maakt hem de ideale dirigent voor dit operagala.

foto: Michał Heller

biografie

Iwona Sobotka

De Poolse sopraan Iwona Sobotka (1981) studeerde aan de Frédéric Chopinuniversiteit voor Muziek in Warschau en aan de Reina Sofiahogeschool voor Muziek in Madrid. Ze brak internationaal door toen ze op haar 22ste de Koningin Elisabethwedstrijd won, als jongste winnaar in de categorie zang. In 2004 maakte Iwona Sobotka haar operadebuut bij de Nationale Opera in Parijs, als prima donna in Mozarts *Die Zauberflöte*; daarnaast zong ze onder meer als Tatjana in *Jevgeni Onegin* van Tsjaikovski en als Donna Anna in *Don Giovanni* van Mozart bij de Staatsopera van Perm.

Met pianist Piotr Anderszewski trad ze op in de Wigmore Hall in Londen en in de Carnegie Hall in New York, om de muziek van Karol Szymanowski te promoten. Sobotka was onder meer te horen in concerten met de Berliner Philharmoniker onder leiding van Sir Simon Rattle en met het London Symphony Orchestra op de Festspiele in Baden-Baden. Ze debuteerde op het Lentefestival in Tokio als sopraan-soliste in de *Missa Solemnis* van Beethoven. Ook keerde ze onlangs terug bij de Komische Oper Berlin als Pamina in Mozarts *Zauberflöte* en ging daarmee op tournee naar Australië en Nieuw-Zeeland.

foto: Jojitt Lorenzo

biografie

Arthur Espiritu

De Amerikaanse tenor Arthur Espiritu is op de Filipijnen geboren en emigreerde al jong met zijn ouders naar de Verenigde Staten. Hij studeerde aan het Oberlin College Conservatory of Music en behaalde een Bachelor en Masters of Arts aan de Universiteit van New Orleans. Zijn eerste opera-engagements waren in de Verenigde Staten, maar vervolgens zong hij o.a. in het Teatro alla Scala in Milaan, het Théâtre des Champs-Élysées in Parijs en het Sydney Opera House.

Onder zijn rollen graaf Almaviva in *De barbier van Sevilla* van Rossini, Ernesto in Donizetti's *Don Pasquale*, Don Ramiro in *La Cenerentola* van Rossini, Cassio in *Othello* van Verdi, en Rodolfo in Puccini's *La Bohème*. In mei van dit jaar zong hij de rol van Edgardo in *Lucia di Lammermoor* van Donizetti.

foto: Lucas Beck

biografie

Igor Bakan

Bas-bariton Igor Bakan studeerde zang in zijn geboortplaats Klaipeda in Litouwen. Van 2006 tot 2008 was hij verbonden aan het Operatheater van Klaipeda en stond daar op de Bühne in rollen als Don Basilio in Rossini's *De barbier van Sevilla*, Vorst Gremin in *Jevgeni Onegin* van Tsjajkovski, Commendatore in Mozarts *Don Giovanni*, Dr. Grenvil in *La Traviata* van Verdi en als Figaro in *Le Nozze di Figaro* van Mozart.

Daarna zong Bakan vele rollen in o.a. het Theater an der Wien en de Neue Oper Wien, bij de Bayerische Staatsoper, de Vlaamse opera en in Malmö en Keulen. Onder zijn rollen Renato in Verdi's *Un ballo in maschera*, Monterone in *Rigoletto* van dezelfde componist, Colline in Puccini's *La Bohème*, Publio in *La Clemenza di Tito* van Mozart en Oroé in Rossini's *Semiramide*.

biografie

De Nederlandse Reisopera

De Nederlandse Reisopera is het grootste reizend operagezelschap van Nederland. Al meer dan 66 jaar weet de Reisopera mensen te inspireren en verwonderen met producties en reizen ze vanuit Enschede met voorstellingen naar alle delen van het land. De Reisopera maakt relevante operaproducties die mensen raken en verbinden. De NRO is meer dan alleen opera. Met een eigen Kinderkoor, talentproject De Maakers en educatieprojecten laten ze nieuwe generaties actief kennis maken met de kracht en magie van muziektheater.

In de zomer van 2022 reist de NRO met gratis voorstellingen langs campings in Noord- en Oost-Nederland. In seizoen 20/23 reist de NRO langs de theaters met de operaproducties *Hänsel und Gretel*, *Die Zauberflöte*, *Fidelio* en met de pocketopera *La traviata*.

Kijk voor speeldata op www.reisopera.nl

Feestelijk operagala

Wat zou het muziekleven zijn zonder opera? Het is misschien wel het meest tot de verbeelding sprekende muziekgenre dat er bestaat. Meer dan 30.000 zijn er in de loop der eeuwen geschreven. Dit operagala brengt enkele van de mooiste en bekendste hoogtepunten uit dit enorme repertoire.

Vrolijke opera

Die Zauberflöte was de laatste opera van Wolfgang Amadeus Mozart. En wat voor een opera. Een schitterende mengeling van een sprookje, diepzinnige vrijmetse-laarsfilosofie en ongecompliceerde humor. Het was een echt *Singspiel*, gemaakt voor het Theater auf der Wieden, het bekende revuetheater van het 18^e-eeuwse Wenen. Mozart noemde het bescheiden een 'opere-rette', in de letterlijke betekenis van een klein operaatje. In onze dagen zou je het een musical kunnen noemen, met gesproken dialogen en veel lekker in het gehoor liggende melodieën zoals het duetje *Bei Männern*. Veel dramatischer is de wanhoop-saria *Ach ich fühl's*, waarin de mooie Pamina zingt over haar verloren geliefde Tamino. De ouverture van de opera brengt je al helemaal in een magische sprookjesstemming.

In de jaren voor *Die Zauberflöte* had Mozart groot succes met drie komische Italiaanse opera's, waarvan *Don Giovanni*, over de beruchte rokkenjager Don Juan, de middelste was. Beroemd daaruit is de 'catalogus-aria', waarin Giovanni's knecht de talloze veroveringen van zijn meester bezingt. Een ironische aria die in onze #MeToo-tijd heel wat vraagtekens zou oproepen.

Een generatie na Mozart vierde ook Gioacchino Rossini triomfen met zijn komische opera's, hoewel hij minstens evenveel serieuze opera's heeft geschreven. Het ontstaan van *Il barbiere di Siviglia* is een van de klassieke verhalen uit de muziek-geschiedenis. Het vertelt hoe Rossini pas vlak voor de vastgestelde première begon met componeren. Hoe hij in de ene kamer zijn muziek componeerde, hoe in de kamer ernaast medewerkers van het operatheater elk nieuw voltooid fragment in partijen uitschreven en hoe een verdieping lager de zangers meteen hun partij instudeerden. Maar ook hoe de première een tumultueus fiasco werd en daarna, ondanks dat vreselijke begin, uitgroeide tot Rossini's bekendste opera.

Le Cid van Jules Massenet is tegenwoordig een wat minder bekende opera. Al werd het na de première in 1885, waarbij de toenmalige Franse president aanwezig was, in de daaropvolgende vijftientig jaar meer dan 150 maal opgevoerd. Het verhaal draait om de legendarische Spaanse middeleeuwse ridder 'El Cid'. Om die reden had Massenet de balletmuziek helemaal in Spaanse folklore gecomponeerd, waarbij elk deel een bepaalde landstreek verbeeldt. Zo is de *Navarraise* een verklanking van het gebied Navarra.

Operette

Met Franz Léhar komen we terecht bij de echte operette. Hij was een waardig opvolger van de operettekoning Johann Strauss jr., al raakte zijn carrière na 1918 wat in het slop. De samenwerking met de beroemde tenor Richard Tauber bracht hem echter weer nieuwe successen. Wel was zijn

stijl wat veranderd en kregen zijn operettes een wat serieuzer onderton, waarin de lach vaak met een traan vermengd werd.

Das Land des Lächelns gaat over de cultuurverschillen die onoverbrugbaar zijn voor de liefde tussen een Weense gravin en een Chinese prins. Ook *Giuditta* behandelt een onmogelijke liefde, in dit geval tussen een gescheiden vrouw en een legerofficier in Noord-Afrika. Het was Léhars laatste grote compositie, die meer weg heeft van een romantische opera dan van een operette.

Italiaanse belcanto

Giuseppe Verdi heeft zich maar eenmaal aan een komische opera gewaagd, helemaal aan het begin van zijn carrière. Het werd een enorme mislukking, en tot aan zijn laatste opera *Falstaff* heeft hij zich alleen maar beziggehouden met dramatische opera's. Het heeft hem geen windeieren gelegd, want hij was al tijdens zijn leven veruit de beroemdste en ook de rijkste Italiaanse componist. Zijn opera *La traviata* is nog steeds de meest gespeelde opera aller tijden. Dat neemt niet weg dat die een moeizaam begin kende. Het oorspronkelijke boek van Dumas, *La dame aux camélias*, over de amoureuze betrekkingen tussen een gefortuneerde boerenzoon en een ongeneeslijk zieke callgirl, leverde al een schandaal in Frankrijk op, en ook Verdi's operaversie deed in Italië de wenkbrauwen fronsen. Daar kwam nog bij dat de zangeres die bij de première de hoofdrol vertolkte, met haar 38 jaar en volslanke postuur niet erg overtuigend een jong meisje dat aan tbc overlijdt kon neerzetten en op de lachspieren van de toeschouwers werkte. Uiteindelijk bleek de muziek van Verdi ijersterk, zodat de opera in de jaren daarna door het publiek in het

hart gesloten werd en talloze opvoeringen beleefde.

La forza del destino componeerde Verdi in 1862 voor het operatheater van het Russische Sint-Petersburg. Daar had de opera een korte prelude, maar voor de Italiaanse première in de Milanese Scala schreef Verdi een grote ouverture. Het is een echte potpourri-ouverture waarin alle bekende melodieën uit de opera voorbijkomen.

Vrienden voor het leven

Een generatie later was Giacomo Puccini een minstens even beroemd operacomponist in Italië als Verdi. Zijn eerste grote succes was *Manon Lescaut*, naar het gelijknamige boek van Abbé Prévost. Het schitterende intermezzo voorafgaand aan de derde akte, met zijn subtiele begin in de solostrijkers en de stuwende, naar een grootse climax leidende melodie, heeft zijn weg ook naar de concertzaal gevonden.

Twee jaar na *Manon Lescaut* volgde *La Bohème*, waarmee Puccini ook internationaal doorbrak. De opera had dan ook alles in zich om een succes te worden: een onbegrepen liefde die eindigt met de dood van een van de geliefden, het armzalige, maar vrolijke studentenleven in Parijs en de onwankelbare trouw tussen vrienden voor het leven. De twee gezongen fragmenten van dit programma verbeelden de tedere, bijna verlegen ontmoeting tussen student Rodolfo en zijn buurmeisje Mimi.

Kees Wisse

Die Zauberflöte

20 januari –
23 februari 2023

MET BEGELEIDING DOOR PHION,
ORKEST VAN GELDERLAND & OVERIJSEL

reisopera.nl

Fidelio

22 april –
25 mei 2023

nederlandse
reisopera

Met dank aan

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Fonds Podium Kunsten, JKF Kinderfonds, Paul Pella Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden van Phion, Appeldoorn, Bömer Engineering services, Den Hartog Heuff notarissen, Dirkzwager legal & tax, Eshgro, Heutink Foundation, INN'Twente, K+V, Landgoed De Wilmersberg, Rabobank Arnhem en 't Rijk van Nijmegen, Regalis, Unica, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Phion steunen middels partnerschap? Kijk voor meer informatie op phion.nl bij Steun.

Na de zomer in de concertzaal

Nieuwsgierig naar het nieuwe seizoen van Phion?

Kijk op phion.nl voor meer informatie én alle concerten, en schrijf je in voor onze nieuwsbrief, dan blijf je automatisch op de hoogte.

02.09 - 11.09

Concertmeester Mathieu van Bellen speelt Brahms

Het symfonisch seizoen opent sterk bij Phion. Concertmeester Mathieu van Bellen soleert in Brahms *Violconcert*, dirigent Michał Nesterowicz en orkest spelen daarnaast *de Vierde* van Tsjajkovski en een wereldpremière van Fadael.

23.09 - 02.10

Also sprach Zarathustra en liederen van Richard Strauss

Mezzosopraan Christianne Stotijn brengt de liederen van Richard Strauss met nuance, expressie en verfijnde intensiteit. Bij Phion zingt ze voor het eerst met orkest in Strauss' eigen arrangementen. Daarnaast leidt dirigent Kahchun Wong het orkest bij Strauss' *Also sprach Zarathustra*.

07.10 - 09.10

Flor dirigeert Sjostakovitsj, Janáček en Martin

Onder begeleiding van Claus Peter Flor soleert Nederlands bekendste klassieke saxofoniste, Eva van Grinsven, in de *Saxofoonballade* van Martin. Een waar pareltje! Ook hoor je Sjostakovitsj met de vrolijke *Feestouverture* en de gedurfde *Eerste symfonie*. Tot besluit speelt het orkest het onsterfelijke *Taras Bulba* van Janáček, naar de roman van de Oekraïense schrijver Gogol.

Deze productie is mede
mogelijk gemaakt door
het Paul Pella Fonds.

Paul
Pella
Fonds
● ● ● ●

phion

Orkest van
Gelderland
& Overijssel